

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Do druku nr 935

Warszawa, dnia 24 lutego 2021 r.

BSA I-021 57/21

**Szanowna Pani
Aneta Kaczmarek**

Szef Kancelarii Sejmu

Szanowna Pani Minister,

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 lutego 2021 r., SPS-WP-020-49.3.2021, działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2019 r. poz. 825 ze zm.) w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (druk nr 935).*

Z poważaniem

Dr hab. Małgorzata Manowska

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP. 020.19.5.2021

Data wpływu 24.02.2021

Sąd Najwyższy, Plac Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa, tel. 22 530 82 03, faks 22 530 91 00, e-mail: ppsek@sni.pl, www.sni.pl

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 24 lutego 2021 r.

OPINIA

do przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (druk nr 935)

1. Niniejsza opinia dotyczy przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (j.t. Dz. U. z 2021 r., poz. 154 ze zm. – dalej jako „ustawy o SN”), zawartego w druku sejmowym nr 935.

2. W projekcie proponuje się zmianę art. 15 § 3 ustawy o SN oraz dodanie w tym artykule § 4. Zmiana § 3 zmierza do unormowania trybu wyboru kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego. W projektowanym przepisie wyraźnie wskazuje się wymagane *quorum*, tj. 2/3 członków zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego dla dokonania takiego wyboru, jak również określa się sytuacje, kiedy takiego *quorum* nie osiągnięto. Wówczas przewiduje się, że na kolejnym posiedzeniu wymagana jest obecności co najmniej 1/2. członków zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego. Gdyby natomiast również na tym posiedzeniu nie doszło do wyboru kandydatów, to wybór może zostać dokonany na kolejnym posiedzeniu przy obecności co najmniej 1/3 członków zgromadzenia izby Sądu Najwyższego. Z kolei w § 4 przewiduje się możliwość powierzenia przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wykonywania obowiązków Prezesa Sądu Najwyższego sędziemu Sądzie Najwyższego.

Propozycja doprecyzowania zasad wyboru Prezesa Sądu Najwyższego jest trafna. Po pierwsze, pozwoli ona na sprawne przeprowadzenie postępowania w przedmiocie wyłonienia kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego, jednoznacznie wskazując na konsekwencje braku *quorum*. Kaskadowa redukcja *quorum* organu kolegialnego w przypadku braku możliwości jego uzyskania nie jest przy tym rozwiązaniem nietypowym, przewidzianym zresztą wprost w art. 13 § 4 ustawy o SN. Po drugie, proponowana regulacja stanowi w pewnym sensie powielenie rozwiązań prawnych odnoszących się do wyboru Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego (art. 13 § 4 ustawy o SN). Skoro zatem możliwość dookreślenia *quorum* jest dopuszczalna na poziomie prac Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego, to tym samym należałoby kwestię *quorum* doprecyzować na poziomie prac Zgromadzenia Sędziów Izby Sądu Najwyższego. Proponowana zmiana ma zatem uzasadnienie systemowe.

Większych zastrzeżeń nie budzi także dodanie § 4. Można wprawdzie zastanawiać się, czy powierzenie wykonywania obowiązków Prezesa Sądu Najwyższego jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy kandydatów na prezesa w ogóle nie wskazano w trybie wynikającym z proponowanego § 3, czy również w przypadku wskazania kandydatów przez Zgromadzenie Sędziów Izby Sądu Najwyższego, do czasu powołania jednego z nich przez Prezydenta na trzyletnią kadencję. Wątpliwość tego rodzaju należy rozstrzygnąć w drodze odesłania wskazanego w projektowanym art. 15 § 4 *in fine*. W doktrynie przyjmuje się, że odpowiednie

stosowanie przepisów prawa może doprowadzić do trzech rezultatów, tj. sytuacji, kiedy przepisy stosowane odpowiednio nie ulegną żadnym modyfikacją; zostaną zastosowane po uprzedniej zmianie, bądź też nie zostaną zastosowane w ogóle z uwagi na swoją bezprzedmiotowość lub sprzeczność z przepisami, do których miałyby być stosowane odpowiednio (zob. J. Wróblewski, *Przepisy odsyłające*, ZN Uł. Nauki Humanistyczno-Społeczne, 1964, s. 35; J. Nowacki, *Odpowiednie stosowanie przepisów prawa*, PiP 1964/3, s. 367 i n., A. Błachnio-Parzych, *Przepisy odsyłające systemowo (wybrane zagadnienia)*, PiP 2003, s. 43 i n.; M. Hauser, *Odpowiednie stosowanie przepisów prawa – uwagi porządkujące*, Przegląd Prawa i Administracji, t. 65, Wrocław 2005, s. 151 i n.). Z zestawienia obu regulacji wynika natomiast, że będziemy mieli do czynienia z tą pierwszą sytuacją, a zatem z przypadkiem niewskazania przez zgromadzenie izby kandydatów na prezesa.

3. Projektowana zmiana w art. 83 ustawy o SN ustanawia jednoznaczne reguły przydziału spraw z wniosku o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, wyznaczania składu orzekającego oraz kolejności rozpoznawania wniosku. Zgodnie z uzasadnieniem projektu (s. 1-2), proponuje się, że wówczas zastosowanie powinien znaleźć art. 80 ustawy SN (przydziału spraw i wyznaczenia składu orzekającego dokonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą danej izby, a sprawy rozpoznaje się według kolejności wpływu do Sądu Najwyższego; w szczególnie uzasadnionych przypadkach Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą danej izby może zarządzić rozpoznanie sprawy poza kolejnością), zaś w sytuacji, w której wniosek został przedstawiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia w pełnym składzie Sądu Najwyższego albo w składzie izby połączonych wystąpił tzw. podmiot uprawniony, o którym mowa w art. 83 § 2 ustawy o SN (tj. np. Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich etc.), to o przydziale sprawy, wyznaczeniu składu orzekającego oraz kolejności rozpoznania sprawy ma decydować Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Kwestia ta nie wywołuje wątpliwości, tym bardziej, że w praktyce pojawiają się faktyczne trudności „w zarządzeniu” wnioskami pochodzącymi od podmiotów, o których mowa w art. 83 § 2 ustawy SN, w sytuacji, w której miałyby być one kierowane na pełny skład lub skład izb połączonych. Uprawnienia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wskazane w projektowanym 83 § 3 ustawy o SN można uzasadniać jego szczególną pozycją ustrojową wynikającą z 14 § 1 ustawy o SN, zgodnie z którym Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego kieruje pracami Sądu Najwyższego i reprezentuje Sąd Najwyższy. Jeżeli dodatkowo uwzględnimy, że – w świetle art. 1 pkt. 1 lit a ustawy o SN – Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej, powołanym przede wszystkim do sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez: zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i sądów wojskowych przez (...) podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne, to przyznanie piastunowi organu stojącego na czele tego sądu technicznych w istocie uprawnień usprawniających działalność uchwałodawczą Sądu Najwyższego jest tym bardziej uzasadnione.

Należy odnotować, że uregulowana w art. 80 ustawy o SN, do którego odsyła proponowane unormowanie, kwestia „przydziału sprawy i wyznaczenia składu orzekającego” może odnosić się jedynie do składu 7 sędziów Sądu Najwyższego. W przypadku składu pełnej izby, połączonych izb oraz pełnego składu Sądu Najwyższego nie dochodzi bowiem do „przydziału sprawy i wyznaczenia składu orzekającego”, lecz co najwyżej pojawia się problem

wyznaczenia sprawozdawcy (co jest materią regulowaną w Regulaminie SN i w tym zakresie należałoby także zmienić Regulamin SN). Zaproponowana formuła odpowiedniego stosowania art. 80 ustawy o SN sprawia jednak, że sposób sformułowania opiniowanego przepisu należy uznać za dopuszczalny.

4. Zmiana art. 96 ustawy o SN ma służyć wypełnieniu luki polegającej na braku regulacji dotyczących sposobu tworzenia, przetwarzania, udostępniania oraz archiwizowania akt spraw sądowych Sądu Najwyższego. Nie ulega wątpliwości, że jest to bardzo ważny element funkcjonowania każdego sądu. Kolejne ustawy o SN były pod tym względem niekompletne. Zmianę należy ocenić jednoznacznie pozytywnie.

5. W art. 103 ustawy o SN proponuje się uchylenie § 1. Dotyczy on odesłania wskazującego, że wynagrodzenie Szefa Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Szefa Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej jest ustalane na podstawie przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe w zakresie dotyczącym sekretarza stanu. Zmiana ta jest prawnie dopuszczalna, a jej konsekwencją będzie to, że przedmiotowa kwestia będzie normowana na poziomie kompetencji do wydawania w Sądzie Najwyższym autonomicznych źródeł prawa pracy.

6. Projektowana zmiana ma służyć wydłużeniu okresu w przepisie przejściowym ustawy o SN do składania skarg nadzwyczajnych. W pierwotnym brzmieniu określony był okres 3 lat od wejścia w życie u.SN dla orzeczeń, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r. Z kolei w opiniowanej propozycji, proponuje się wydłużenie okresu do lat 5. Przedmiotową zmianę należy ocenić jednoznacznie pozytywnie, gdyż uwzględnia ona istotne znacznie skargi nadzwyczajnej dla ochrony konstytucyjnych praw i wolności. Warto w tym miejscu zauważyć, że w omawianym zakresie identyczny projekt został złożony przez grupę senatorów (druk senacki 328), a Sąd Najwyższy przedstawił szczegółową opinię w tym zakresie.

7. Zmiana art. 126 § 4 ustawy o SN służy wydłużeniu pierwszej kadencji ławników Sądu Najwyższego, która ustawowo kończy się z dniem 31 grudnia 2021 r. Zmianę należy ocenić jednoznacznie korzystnie z punktu widzenia możliwości wykorzystania dotychczasowego doświadczenia ławników. Za zmianą przemawia również sytuacja epidemiczna, która stanowić może przeszkodę dla dokonania wyboru kolejnych ławników.

8. Ostatnia z zaproponowanych zmian zmierza do określenia mnożnika służącego wysokości dodatku funkcyjnego przysługującego osobie zajmującej stanowisko Zastępcy Rzecznika Prasowego. Zmiana nie wywołuje zastrzeżeń z prawnego punktu widzenia, zaś samo wyodrębnienie stanowiska Zastępcy Rzecznika Prasowego może okazać się pożądane z perspektywy rosnącego zainteresowania opinii publicznej działalnością Sądu Najwyższego.